

Elżbieta Zagórska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

PRAWNO-ORGANIZACYJNE PODSTAWY REWITALIZACJI ZDEGRADOWANYCH TERENÓW POPRZEMYSŁOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Wprowadzenie

Rewitalizacja zdegradowanych terenów przemysłowych wpisuje się w kontekst zrównoważonego rozwoju, poprzez ich zagospodarowanie polegające na nadaniu im nowych funkcji użytkowych¹. Sprzyjając porządkowaniu powierzchni ziemi i przywracaniu ładu przestrzennego, rewitalizacja wpływa na zmianę postrzegania dawnych obszarów przemysłowych.

Celem artykułu jest charakterystyka rewitalizacji zdegradowanych terenów przemysłowych w województwie śląskim, ze szczególnym uwzględnieniem jej prawno-organizacyjnych podstaw.

1. Charakterystyka terenów zdegradowanych i przemysłowych

Dokonująca się w naszym kraju transformacja systemowa wiązała się często z upadkiem lub ograniczeniem działalności przedsiębiorstw funkcjonujących w schyłkowych branżach przemysłu, na skutek zmniejszania się popytu na wytwarzane produkty². W wyniku restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłowych za-

¹ J. Gogoń, A. Starzewska-Sikorska, Recykling przestrzeni – rola planowania przestrzennego w przekształcaniach terenów przemysłowych [w:] Innowacyjne rozwiązania rewitalizacji terenów zdegradowanych działalnością wydobywczą, CB i DGP Sp. z o.o., Ustroń, 08-10.10.2007 r., s. 71.

² K. Wrana, Rewitalizacja przemysłowych przestrzeni symbolicznych miasta [w:] Konferencja pt. „Nowoczesne zasoby Śląska. Nowoczesne nieruchomości. Rewitalizacja terenów przemysłowych”, Katowice – Zabrze, 22-23.IV.2009 r., s. 9; T. Bolek, H. Henzel, J. Konowalczuk et al., Inwestycje na terenach przemysłowych a lokalny rynek nieruchomości, Badania statutowe, Wyd. Aka-

kłady produkcyjne uległy likwidacji bądź przeniosły swoją działalność z terenów śródmiejskich poza miasta. Skutkami przestrzennymi procesów restrukturyzacji przemysłu są zdegradowane tereny i obiekty poprzemysłowe, chaos w strukturze tkanki miejskiej oraz ich negatywne oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi³.

Teren zdegradowany to teren zanieczyszczony lub teren, którego naturalne ukształtowanie zostało zmienione w niekorzystny sposób⁴. Ze względu na genzę degradacji obszary zdegradowane można podzielić na kilka typów: tereny zabudowy staromiejskiej, osiedla blokowisk oraz tereny poprzemysłowe⁵. Tereny zdegradowane w wyniku wcześniejszego użytkowania lub użytkowania terenów sąsiadujących z nimi mogły ulec zanieczyszczeniu chemicznemu i/lub fizycznemu. Największe bezpośrednie zagrożenie dla sąsiadujących z nimi terenów, a przede wszystkim dla wód podziemnych, stanowią tereny zanieczyszczone substancjami mobilnymi. Problem chemicznego zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi, które są pierwiastkami o bardzo długim okresie półtrwania w powierzchniowej warstwie gleby, a także substancjami ropopochodnymi, dotyczy głównie uprzemysłowionych obszarów miejskich oraz stref komunikacyjnych. Z tego powodu w procedurach rewitalizacji tych terenów konieczne jest uwzględnienie w jak największym stopniu badań oraz studiów przedprojektowych obejmujących analizę ryzyka zdrowotnego i środowiskowego oraz uwzględnienie ich wyników w projektach rewitalizacji nieruchomości.

Skażenia ekologiczne uniemożliwiają zagospodarowanie tych terenów bez podjęcia wcześniejszej rekultywacji. Brak wiarygodnej informacji o stanie ekologicznym terenu poprzemysłowego oznacza ryzyko dla każdego nowego użytkownika, narażonego na koszty usunięcia szkodliwych substancji, których obecność może zostać ujawniona po podjęciu przez niego działalności.

Usunięcie lub zmniejszenie stopnia degradacji wymaga dużych nakładów w skrajnych przypadkach przekraczających wartość rynkową tych terenów. Z tego też powodu inwestorzy preferują lokowanie swojej działalności na nowych terenach.

demii Ekonomicznej, Katowice 2008, s. 27; E. Zagórska, Działania podejmowane w województwie śląskim w dziedzinie rewitalizacji terenów poprzemysłowych [w:] Inwestycje i nieruchomości. Wybrane zagadnienia, red. K. Marcinek, „Studia Ekonomiczne” 2014, nr 177, s. 68.

³ J. Gorgoń, Środowiskowe i przestrzenne wyzwania przekształceń obszarów post-industrialnych [w:] Konferencja pt. „Nowoczesne zasoby Śląska...”, op. cit., s. 17.

⁴ Program rządowy dla terenów poprzemysłowych, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2004 r. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 27 kwietnia 2004 r., s. 3.

⁵ E. Zagórska, Wojewódzkie bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych jako przykład podejmowania działań w dziedzinie rewitalizacji terenów poprzemysłowych i zdegradowanych [w:] Inwestowanie w aktywa rzeczowe i finansowe, red. K. Marcinek, „Studia Ekonomiczne” 2013, nr 155, s. 109.

Tereny poprzemysłowe określa się jako tereny zdegradowane, które pierwotnie były przeznaczone pod działalność gospodarczą⁶, natomiast obiekty poprzemysłowe to takie obiekty, które przestały pełnić funkcje obsługi procesów, dla których zostały przygotowane.

Tereny poprzemysłowe obejmują wiele typów terenów, które w wyniku pełnienia różnych funkcji użytkowych uległy degradacji. Wśród nich można wyróżnić: składowiska, wyrobiska i kamieniołomy oraz tereny poprzemysłowe, które pozostają w obszarach zabudowanych⁷. Tereny poprzemysłowe mogą być nieużytkowane, wykorzystywane dla celów pozaprodukcyjnych bądź po okresie nieużytkowania ponownie wykorzystywane dla nowych celów produkcyjnych. Użytkowane tereny poprzemysłowe dzieli się na trzy rodzaje: porzucone przez właściciela lub użytkownika („ugory”), utrzymywane przez dotychczasowego właściciela w nadziei ponownego wykorzystania w dotychczasowej funkcji, oraz pozostawione „odłogiem” w oczekiwaniu na korzystne możliwości ich zagospodarowania lub sprzedaży w przyszłości⁸.

Tereny poprzemysłowe zdegradowane chemicznie są terenami, na których gleba/ziemia wymaga w wyniku ich rekultywacji oczyszczenia, natomiast tereny poprzemysłowe zdegradowane pod względem morfologicznym (fizycznym) wymagają rekultywacji likwidującej niekorzystne przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu.

Proces przekształceń terenów poprzemysłowych i zdegradowanych musi być zgodny z celami rozwojowymi całego regionu. Niezagospodarowane tereny oraz obiekty poprzemysłowe pogarszają wizerunek gminy, stanowią tym samym jej strategiczną słabość i hamując jej rozwój⁹. Zintensyfikowanie procesu ich zagospodarowania w dużym stopniu zależy od stworzenia dogodnych warunków dla potencjalnych inwestorów, a więc od stworzenia odpowiedniej infrastruktury oraz systemu zachęt. Dzięki inwestycjom podmiotów gospodarczych tworzone są miejsca pracy i kreowane dochody, w tym dochody miasta. Ponadto właściwe ich zagospodarowanie w znacznym stopniu może ograniczyć przeznaczanie gruntów rolnych i leśnych na potrzeby przemysłu.

⁶ W.A. Sokół, Zakres zrównoważonej rewitalizacji terenów poprzemysłowych [w:] Innowacyjne rozwiązania rewitalizacji..., op. cit., s. 37; T. Bolek, H. Henzel, J. Konowalczyk et al., Rewitalizacja nieruchomości poprzemysłowych w województwie śląskim, Badania statutowe, Wyd. Akademii Ekonomicznej, Katowice 2007, s. 16.

⁷ A. Lorek, Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i pogórnich w regionie śląskim [w:] Rewitalizacja obszarów wykluczenia społecznego w miastach śląskich, red. D. Kotlorz, Wyd. Akademii Ekonomicznej, Katowice 2008, s. 103.

⁸ K. Gasidło, Kierunki przekształceń terenów poprzemysłowych, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2010, s. 113-114.

⁹ K. Wrana, op. cit., s. 10.

Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród inwestorów wynika, że ponownemu wykorzystywaniu terenów przemysłowych sprzyja:

- zwiększenie dostępu do informacji o terenie,
- finansowe wspieranie inwestorów i właścicieli terenów przemysłowych (zwiększenie atrakcyjności terenów przemysłowych poprzez zwolnienia podatkowe lub zachęty podatkowe),
- redukcja/poprawianie procedur administracyjnych,
- ułatwienie wyboru właściwego terenu dostosowanego do potrzeb inwestora¹⁰.

Ponowne zagospodarowanie terenów przemysłowych poprzez nadanie im nowych funkcji jest ważnym wyzwaniem dla każdego regionu.

2. Rewitalizacja zdegradowanych terenów przemysłowych w dokumentach prawa lokalnego

Województwo śląskie położone w południowej Polsce powstało 1 stycznia 1999 r. w wyniku nowego podziału administracyjnego kraju¹¹. Jest ono najsilniej uprzemysłowionym województwem w Polsce, o przewadze przemysłu ciężkiego, opartego na lokalnych surowcach, głównie złożach węgla kamiennego. Obszar węglonośny obejmuje całą centralną część województwa śląskiego i dzieli się na Górnośląskie Zagłębie Węglowe oraz Rybnicki Okręg Przemysłowy¹². W północnej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego leży największy w Polsce okręg przemysłowy – Górnośląski Okręg Przemysłowy.

Skoncentrowanie przemysłu na niewielkim obszarze spowodowało przekształcenie środowiska przyrodniczego. Zagrożenie dla środowiska stanowią m.in. odprowadzane do wód powierzchniowych zasolone wody kopalniane oraz źle usytuowane i źle zabezpieczone składowiska odpadów węgla kamiennego. Silne zanieczyszczenia gleb spowodowane są również wysokim poziomem emisji substancji szkodliwych, w tym metali ciężkich w pyłach metalurgicznych, energetycznych, cementowych, koksowniczych, a także pyłach miejskich i aerozoluach¹³.

¹⁰ Badania ankietowe przeprowadzone wśród inwestorów w ramach realizowanego w okresie od stycznia 2004 do marca 2007 projektu Integraf Sites przez Miasto Kolonia, Aglomerację Lille, Miasto Katowice, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych.

¹¹ R. Dulias, A. Hibszer, Województwo śląskie. Przyroda. Gospodarka. Dziedzictwo kulturowe, Wydawnictwo Kubajak, Kraków 2004, s. 9.

¹² K. Cichy, Ochrona środowiska w regionie Górnego Śląska [w:] Działania proekologiczne samorządów terytorialnych oraz zakładów przemysłowych subregionu zachodniego województwa śląskiego po wstąpieniu do Unii Europejskiej, IX Konferencja Naukowo-Techniczna, Materiały konferencyjne, Jastrzębie Zdrój, 20.10.2004, Rybnik 2004, s. 91.

¹³ Z. Strzyszczyk, A. Łukasik, M. Szuszkiewicz, M. Wawel, Magnetyczne i geochemiczne anomalie gleb w transekcie Bytom-Tarnowskie Góry, przyczyny ich powstania i skutki ekologiczne [w:] Innowacyjne rozwiązania rewitalizacji terenów zdegradowanych 2010, red. J. Skowronek, IETU, CB i DGP Sp. z o.o. w Łędzinach, IV Międzynarodowa Konferencja 6-8 października 2010 r. w Ustroniu, s. 40, 48-49, 52.

Konsekwencją dokonujących się w ostatnim dziesięcioleciu istotnych przekształceń własnościowych w przemyśle, a także zmian dotyczących liczby zatrudnionych i profilu produkcji, jest pojawienie się terenów poprzemysłowych. Województwo śląskie jest regionem o największej liczbie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych (3715 ha gruntów zdewastowanych i 1206 ha gruntów zdegradowanych wymagających rekultywacji)¹⁴, przy czym GUS nie definiuje tego, co należy rozumieć pod pojęciem gruntów wymagających rekultywacji. Ich zagospodarowanie stało się więc istotnym problemem polityki miejskiej, a nawet regionalnej. Niewątpliwą zaletą terenów poprzemysłowych w województwie śląskim jest ich wkomponowanie w istniejącą tkankę urbanistyczną, a co za tym idzie bliskość zasobów ludzkich oraz dostęp do sieci infrastruktury¹⁵.

Odpowiednie zapisy co do kierunków działań podjętych przez władze rządowe i samorządowe województwa śląskiego, a dotyczące terenów poprzemysłowych znalazły się m.in. w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018 oraz w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”.

Podstawą prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018 jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁶, nakładający na Zarząd Województwa Śląskiego obowiązek sporządzenia Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska. Ujęto w nim analizę uwarunkowań wynikających z polityki ekologicznej państwa oraz pozostałych krajowych i wojewódzkich dokumentów strategicznych. Oprócz celów krótkoterminowych dla każdego z wyznaczonych priorytetów środowiskowych na lata 2010-2013, określono również cele długoterminowe do 2018 r. Program ma przyczynić się do sukcesywnej poprawy w województwie stanu środowiska oraz ograniczenia negatywnego wpływu na nie źródeł zanieczyszczeń, ochrony i rozwoju walorów środowiska oraz racjonalnego gospodarowania jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Podkreślono w nim, że w zakresie przekształceń terenów poprzemysłowych obowiązującym dokumentem krajowym, którego celem jest stworzenie warunków dla ich zagospodarowania zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, jest przyjęty przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2004 r.

¹⁴ Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, s. 16.

¹⁵ M. Bretner, M. Kobus, M. Krakowczyk et al., Aglomeracja Górnos Śląska – ośrodek synergii tradycji poprzemysłowej i nowoczesnej metropolii [w:] Nowoczesne zasoby Śląska. Nowoczesne nieruchomości. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych, Katowice – Zabrze, 22-23.IV.2009, s. 80.

¹⁶ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Dz.U. 2006, nr 129.

Program Rządowy dla Terenów Poprzemysłowych. Niezbędnym elementem przekształceń terenów poprzemysłowych w województwie śląskim jest funkcjonowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji: Tereny poprzemysłowe i zdegradowane (OPI-TPP), jako integralnej części Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (RSIP)¹⁷. OPI-TPP zbudowano na podstawie Systemu Informacji Geograficznej (GIS), uwzględniając założenia Krajowego Systemu Informacji o Terenie oraz wymagania dyrektywy INSPIRE. Głównymi celami (OPI-TPP) są:

- intensyfikacja procesu przekształceń terenów zdegradowanych, w tym ich powtórne gospodarcze użytkowanie;
- integracja działań sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi;
- poprawa w województwie śląskim systemu zarządzania środowiskiem;
- nieodpłatny i powszechny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku¹⁸.

Drugim z wymienionych dokumentów, który zawiera zapisy dotyczące kierunków działań dotyczących terenów poprzemysłowych jest Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”.

Pierwszą Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego Sejmik Województwa Śląskiego przyjął w 2000 r.¹⁹. W wyniku zmiany uwarunkowań gospodarczych i społecznych oraz zasad prowadzenia polityki regionalnej po akcesji Polski do Unii Europejskiej, przystąpiono do jej aktualizacji i opracowano dokument pt.: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020. W 2008 r. z powodu zmieniających się uwarunkowań rozwoju regionalnego władze regionalne ponownie podjęły prace nad aktualizacją zapisów tego dokumentu strategicznego regionu, zachowując zgodność z przyjętą Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007-2015.

Podstawowym powodem, dla którego problematyce przekształcania terenów poprzemysłowych przypisuje się tak dużą wagę, jest skala ich występowania oraz lokalizacja w potencjalnie wartościowych miejscach – centrach miast, w pobliżu arterii komunikacyjnych, w sąsiedztwie obszarów o walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Z kolei wyzwaniem strategicznym województwa śląskiego w dziedzinie wsparcia „Mieszkalnictwo, regionalne przestrzenie i turystyka” są atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni²⁰. Jako kierunki działań wy-

¹⁷ Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018, s. 81; E. Zagórska, Działania podejmowane w województwie śląskim..., op. cit., s. 73.

¹⁸ E. Zagórska, Działania podejmowane w województwie śląskim..., op. cit., s. 73.

¹⁹ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, Katowice, luty 2010 r., s. 4.

²⁰ Ibid.

mieniono m.in.: zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic. Do głównych działań w ramach tego kierunku zaliczono m.in.:

- wspieranie opracowania i wdrożenia polityk miejskich, w tym dla wymagających rewitalizacji centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic;
- inwentaryzację przestrzeni publicznych;
- wsparcie restauracji i rewitalizacji zabytkowych układów urbanistycznych miast historycznych województwa.

Przekształcając tereny przemysłowe w myśl zasad zrównoważonego rozwoju, należy zwrócić uwagę na konieczność zachowania kompleksowego charakteru tego procesu, obejmującego problematykę społeczną, techniczną i środowiskową.

Samorząd wojewódzki jest ustawowo upoważniony do promowania terenów przemysłowych w celu zachęcenia inwestorów do ich zagospodarowania w wyniku przygotowania oferty tych terenów²¹. Rozwój gospodarczy regionu rodzi zapotrzebowanie na nowe tereny, co z kolei może spowodować zainteresowanie terenami przemysłowymi.

Zachęcenie inwestorów do ulokowania kapitału na terenach przemysłowych może polegać na proponowaniu im korzystnych warunków, kompleksowej obsługi, szybkości działania, dobrej organizacji i współpracy pomiędzy różnymi instytucjami regionalnymi i lokalnymi. W ten sposób można pozyskać instytucje, firmy, przedsiębiorstwa oraz organizacje, które zlokalizują swoje siedziby na tych obszarach, wnosząc nowe obiekty bądź też przystosowując do swoich potrzeb i wymagań już istniejące.

Podsumowanie

Tworzenie w województwie śląskim prozdrowotnych warunków środowiska w wyniku eliminacji zagrożeń dla zdrowia ludzi, wynikających z zanieczyszczenia i degradacji środowiska znalazło odzwierciedlenie w odpowiednich zapisach Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018 oraz w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”.

Niedostrzeżenie potrzeby rewitalizacji terenów przemysłowych skutkuje dalszą degradacją terenów poprzez przeznaczanie pod działalność gospodarczą terenów zielonych. Sukces procesu zagospodarowania terenów przemysłowych zależy od sposobu promowania tych terenów przez władze lokalne oraz od

²¹ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Dz.U. 1998, nr 91, poz. 596.

warunków proponowanych potencjalnym inwestorom, czemu ma służyć m.in. Ogólnodostępna Platforma Informacji: Tereny przemysłowe i zdegradowane.

Ponowne zagospodarowanie zdegradowanych terenów przemysłowych zapobiega zjawisku żywiołowego rozprzestrzeniania się miast, któremu w rozwiniętych krajach przeciwdziała się przede wszystkim rewitalizacją wewnątrzmijskich obszarów zdegradowanych oraz stosowaniem szeregu instrumentów gospodarki przestrzennej, umożliwiającą racjonalizację i kontrolę rozwoju miast na zewnątrz. Żywiołowe rozprzestrzenianie się miast było kiedyś oceniane pozytywnie jako swoisty nośnik modernizacji terenów wiejskich, natomiast aktualnie jest istotnym problemem rozwoju miast.

Literatura

- Bolek T., Henzel H., Konowalczuk J., Ramian T., Śmietana K., Wilczek M., Zagórska E., Inwestycje na terenach przemysłowych a lokalny rynek nieruchomości, Badania statutowe, Wyd. Akademii Ekonomicznej, Katowice 2008.
- Bolek T., Henzel H., Konowalczuk J., Ramian T., Śmietana K., Wilczek M., Zagórska E., Rewitalizacja nieruchomości przemysłowych w województwie śląskim, Badania statutowe, Wyd. Akademii Ekonomicznej, Katowice 2007.
- Bretner M., Kobus M., Krakowczyk M., Pawlas Ł., Zabijak M., Zbróg A., Aglomeracja Górnośląska – ośrodek synergii tradycji przemysłowej i nowoczesnej metropolii [w:] Nowoczesne zasoby Śląska. Nowoczesne nieruchomości. Rewitalizacja terenów przemysłowych, Katowice – Zabrze, 22-23.IV.2009.
- Cichy K., Ochrona środowiska w regionie Górnego Śląska [w:] Działania proekologiczne samorządów terytorialnych oraz zakładów przemysłowych subregionu zachodniego województwa śląskiego po wstąpieniu do Unii Europejskiej, IX Konferencja Naukowo-Techniczna, Materiały konferencyjne, Jastrzębie Zdrój, 20.10.2004 NOT, Rybnik 2004.
- Dulias R., Hibszer A., Województwo śląskie. Przyroda. Gospodarka. Dziedzictwo kulturowe, Wydawnictwo Kubajak, Kraków 2004.
- Gasidło K., Kierunki przekształceń terenów przemysłowych, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2010.
- Gorgoń J., Środowiskowe i przestrzenne wyzwania przekształceń obszarów post-industrialnych [w:] Konferencja pt. „Nowoczesne zasoby Śląska. Nowoczesne nieruchomości. Rewitalizacja terenów przemysłowych”, Katowice – Zabrze, 22-23.IV.2009 r.
- Gorgoń J., Starzewska-Sikorska A., Recykling przestrzeni – rola planowania przestrzennego w przekształcaniach terenów przemysłowych [w:] Innowacyjne rozwiązania rewitalizacji terenów zdegradowanych działalnością wydobywczą, CB i DGP Sp. z o.o., Ustroń, 08-10.10.2007 r.

- Lorek A., Rewitalizacja terenów przemysłowych i pogórczych w regionie śląskim [w:] Rewitalizacja obszarów wykluczenia społecznego w miastach śląskich, red. D. Koltorz, Wyd. Akademii Ekonomicznej, Katowice 2008.
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018.
- Program rządowy dla terenów przemysłowych przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2004 r., Warszawa, 27 kwietnia 2004 r., Ministerstwo Środowiska.
- Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.
- Sokół W.A., Zakres zrównoważonej rewitalizacji terenów przemysłowych [w:] Innowacyjne rozwiązania rewitalizacji terenów zdegradowanych działalnością wydobywczą, CB i DGP Sp. z o.o., Ustroń, 08-10.10.2007 r.
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, Katowice, luty 2010.
- Strzyszczyk Z., Łukasik A., Szuszkiewicz M., Wawel M., Magnetyczne i geochemiczne anomalie gleb w transekcie Bytom-Tarnowskie Góry, przyczyny ich powstania i skutki ekologiczne [w:] Innowacyjne rozwiązania rewitalizacji terenów zdegradowanych 2010, red. J. Skowronek, IETU, CB i DGP Sp. z o.o. w Łędzinach, IV Międzynarodowa Konferencja 6-8 października 2010 r. w Ustroniu.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Dz.U. 1998, nr 91.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Dz.U. 2006, nr 129.
- Wrana K., Rewitalizacja przemysłowych przestrzeni symbolicznych miasta [w:] Konferencja pt. „Nowoczesne zasoby Śląska. Nowoczesne nieruchomości. Rewitalizacja terenów przemysłowych”, Katowice – Zabrze, 22-23.IV.2009 r.
- Zagórska E., Działania podejmowane w województwie śląskim w dziedzinie rewitalizacji terenów przemysłowych [w:] Inwestycje i nieruchomości. Wybrane zagadnienia, red. K. Marcinek, „Studia Ekonomiczne” 2014, nr 177.
- Zagórska E., Wojewódzkie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych jako przykład podejmowania działań w dziedzinie rewitalizacji terenów przemysłowych i zdegradowanych [w:] Inwestowanie w aktywa rzeczowe i finansowe, red. K. Marcinek, „Studia Ekonomiczne” 2013, nr 155.

LEGAL AND ORGANISING BASICS OF REGENERATION OF DEGRADED POST-INDUSTRIAL AREAS UNDERTAKEN IN SILESIA VOIVODESHIP

Summary

Today's sustainable development policies contribute to tidying up of the land and restoring of the environmental order, as well as affecting, in a way, the change in perception of former industrial areas. The revitalization of degraded post-industrial areas is part of sustainable development and triggers the mechanism of bringing the restored areas back to the market in order to redevelop them by adding new functionalities.

The goal (objective) of this article is to describe legal and organising basics of regeneration of degraded post-industrial areas encouraging economical regional development in Silesian Voivodeship.